

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ СИСТЕМИ ВИЩОЇ ОСВІТИ КИТАЮ

Величко Я., аспірант, Інститут демографії та соціальних досліджень ім. М.В. Птухи НАН України

Протягом останніх десятиліть політика уряду Китаю забезпечила формування могутньої економічної системи, яку неможливо було б створити без посилення значущості національної системи вищої освіти.

Мета дослідження полягає у здійсненні аналізу системи вищої освіти Китаю та вивчення її сучасних тенденцій.

Сьогодні уряд докладає титанічних зусиль для того, щоб перетворити Китай з країни з дешевою робочою силою в могутню державу, що володіє і виробляє найсучасніші технології [5]. Таке стратегічне завдання неможливо реалізувати без посилення значущості національної системи вищої освіти. Наука не може існувати сама по собі, вона розвивається на базі академічних навчальних центрів, де плекає і вирощується майбутня наукова еліта. Уряд Китаю вкладає значні кошти у сферу освіти: у 2016 році витрати на освіту становили близько 565,5 млрд дол. США, що на 7,57% більше, ніж у 2015 році [3]. На державному рівні впроваджено програму фінансової підтримки, яка орієнтовна на приведення національної вищої школи до міжнародних стандартів, для чого визначено 100 флагманських університетів. Ця золота сотня – китайський варіант «Ліги Плюща», повинна, за задумом китайської влади, найближчим часом вийти на перші позиції в міжнародних рейтингах найкращих вузів світу [1]. Центром китайської «Ліги Плюща» стали Peking University, Tsinghua University і Fudan University. Також добре відомі в світі Shanghai Jiao Tong University, University of Science and Technology of China і Nanjing University. Стрімко зростає якість освітніх послуг, рівень наукових досліджень та показники в міжнародних рейтингах Zhejiang University, Beijing Normal University та інших університетах Китаю. Такі результати вражають, особливо якщо враховувати той факт, що національна система вищої освіти була фактично повністю знищена в минулому столітті. Не варто сумніватися, що Китай з країни-реципієнта освітніх послуг швидко перетворюється в донора.

У 2009 році було створено успішний навчальний кластер – проект К9, який являє собою об'єднання дев'яти елітних національних дослідницьких університетів материкового Китаю [9]. Завдяки кластерній формі організації діяльності та спільному фінансуванню всі дев'ять навчальних закладів стали стрімко розвиватися та займати все вищі щаблі у міжнародних рейтингах передових університетів. Не зважаючи на те, що більшість університетів Китаю державної форми власності, однак вони не мають єдиної програми. Всі університети відрізняються тематикою курсів та методикою викладання.

Система освіти Китаю без перебільшень є найбільшою у світі: у цілому в країні налічується 30 млн студентів. До системи вищої освіти входять більше 800 університетів і 1600 вищих навчальних закладів.

Більшість університетів та коледжів підпорядковуються Міністерству освіти країни, однак є й такі, що управляються місцевими й регіональними органами влади. На сьогодні система обов'язкової освіти забезпечує 99,7% населення країни. Враховуючи величезний попит на освітні послуги, політика уряду Китаю спрямована на забезпечення високої якості навчання.

Можна виділити кілька спільних рис вітчизняної та китайської систем вищої освіти. По-перше, система освіти має ступеневий характер. А навчальний рік розділено на 2 семестри – осінній та весняний, а також виокремлюються канікули: літні та зимові.

По-друге, професія викладача вважається престижною та високо цінується у соціумі. Викладачі регулярно проходять курси підвищення кваліфікації з метою підвищення рівня власної конкурентоспроможності. Також викладачі розвивають викладання не тільки рідною мовою, а й запроваджують окремі курси на англійській мові. По-третє, випускники мають високий рівень мобільності й продовжують своє навчання в освітніх установах за кордоном.

Щодо вартості навчання в Китаї, то вона залежить від обраної програми. Звичайно, вартість популярних і престижних спеціальностей вища за інші. Але уряд КНР всіляко заохочує студентів, у тому числі й іноземних, великою кількістю безкоштовних програм. Завдяки таким програмам кожен студент може не тільки безкоштовно навчатися, а й проживати за рахунок університету. Слід зауважити, що для іноземних громадян обов'язковою вимогою є здача екзамену з англійської мови або ж надати бали за TOEFL чи IELTS. До речі, з 2000 університетів та коледжів 450 мають дозвіл на підготовку іноземних громадян, а це становить 22,5% від загальної кількості навчальних закладів. У результаті чого сформувалася тенденція, що кожен десятий студент Пекіну – іноземець.

Найбільшу кількість поданих заяв було зареєстровано за такими спеціальностями: міжнародна економіка й торгівля; китайська мова й література; туристичний менеджмент; маркетинг; фінанси; економіка [6].

Однак, професії, що користуються попитом на ринку праці КНР дещо відрізняються [4]: перекладач; логіст або торговий представник; викладач; модельєр; спеціаліст сфери ІТ або програміст; приватний бізнес.

Реформування вищої освіти Китаю здійснюватиметься за такими напрямками [7]:

- створення інтегрованої системи фундаментального навчання та практичної підготовки;
- формування системи дворівневого управління: перший рівень (головний) – місцевий, другий рівень – центральний;
- розвиток інноваційних форм приватного сектору освіти;

- реформування складання екзаменів та системи оцінювання, ґрунтуючись на науковому підході;
- створення нових навчальних програм з урахуванням тенденцій зовнішнього ринку освітніх послуг;
- поширення системи дистанційного навчання;
- забезпечення тісного взаємозв'язку сфери освіти, науки й економіки.

Протягом останніх десятиліть Китай залишається країною з динамічно зростаючою та потужною за масштабами економікою. В рамках «нового економічного дива» втілюються інноваційні навчальні програми, які переважно фінансуються урядом. Постійно зростаюча економіка потребує висококласних спеціалістів, тому на сьогодні рівень системи вищої освіти Китаю максимально наближений до світових стандартів.

Література

1. Medelle: swiss consulting group. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.education-medelle.com/articles/visschee-obrazovanie-v-kitae.html>.
2. QS World University Rankings 2016. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.topuniversities.com/university-rankings/world-university-rankings/2016?utm_source=PressOffice&utm_medium=SMPPost&utm_campaign=QSWorldUniversityRankings.
3. Regnum: информационное агенство. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://regnum.ru/news/2271728.html>.
4. Блог о работе, бизнесе и туризме в Китае. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://china-perevedu.ru/blog/china-actual-professions.html>
5. Гала С. В. Из досвіду реформування вищої освіти Китаю // Економіка та держава. – К., 2011. – №8. – С. 52–54.
6. Компания ChinaGroups. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://chinagroups.ru/kakie-specialnosti-v-kitae-samye-vostrebovannye/>.
7. Лю Пэнфей. Современные тенденции развития китайской системы образования // Вестник ВГУЭС. – Владивосток, 2012. – № 1. – С.22–32.
8. Шведова И.А. Интернационализация высшего образования в Китае // Вестник Томского государственного университета. – Томск, 2013. – №1. – С. 132–138.